

Motto: IK BEN de opstanding

Van alle 'IK BEN'-woorden is deze misschien wel het moeilijkst te begrijpen. Van 'deur', 'herder', 'levensweg', 'brood', 'wijnstok' en 'licht' hebben we een voorstelling. Deze begrippen – ook als we er niet dagelijks mee te maken hebben – zijn alledaags, gewoon. Dat kunnen we niet zeggen van 'opstanding'. Dat is een woord voor ingewijden. Maar zelfs dan blijft het 'een geheim' waar we naar tasten en dat ons telkens weer ontglipt. Maar iets zegt ons dat dit 'geheim' in de kern onze levensweg en onze bestemming aan het licht brengt...

Liederen:

LB 283: 1, 2, 3 en 4, 'In de veelheid van geluiden'
LB 213: 1 en 3, 'Morgenglans der eeuwigheid'
LB 273: 1, 3, 4 en 5, 'Looft God, die zegent al wat leeft'
LB 544: 1, 2 en 3, 'Christus naar wie wij heten'
Opstaan! 13, 'Jezus, kom in ons midden'
LB 353: 1, 2 en 4, 'Nu heeft het oude leven afgedaan'
LB 653: 1 en 3, 'U kennen, uit en tot U leven'
LGIG 41: 1 en 2, 'Brood – hier gedeeld'
LB 653: 5 en 7, 'U kennen, uit en tot U leven'
Gezongen Amen.

Lezingen:

1 Korintiërs 15:20-28
Johannes 11:1-27

Overweging

Gemeente van Jezus Christus,

Op de laatste zondagen van november schenken we in de kerk aandacht aan dood en verdriet. Zo gemakkelijk laat verdriet zich natuurlijk niet tot een specifieke periode van het kerkelijk jaar inperken. De meeste mensen weten dat ook wel, en zeker de mensen die met verdriet leven. Een feestdag wordt wel gevierd, maar juist op zulke dagen wordt gemis het scherpst gevoeld.

Mensen die weet hebben van gemis ervaren iets dat ik zou willen noemen 'midden in het leven zijn wij in de dood'.

De woorden van Jezus, '*ik ben de opstanding en het leven*' vormen daar een soort breuk mee, staan daar haaks op. Degene die het gemis net is overkomen of degene met wie het gemis altijd meegaat zou zich kunnen ergeren aan deze woorden: '*ik ben de opstanding en het leven*'. Het gemis is een beproeving van het vertrouwen in Jezus de Levende Heer...

Laten we eens dichtbij Martha en Maria gaan staan. Zij zijn in dit verhaal door de dood zijn ontvangen. Jezus komt te laat. Lazarus, hun broer, is gestorven. Laten we wel wezen: de dood komt *altijd* ongelegen. Zelfs als zij zacht is en barmhartig, dan is ze toch ongewenst. We hadden liever die geliefde nog bij ons. De dood blijft een brute inbreker in onze gemoedsrust; de dood zet alles op zijn kop. Niets is ooit meer hetzelfde. Zelfs als je daarna weer leert lachen en plezier hebben, weet je: er is iets voorgoed veranderd. Het verbreekt de samenhang van een gezin, een huishouden, een sociale gemeenschap.

Maar misschien is het Jezus daar wel om begonnen! Misschien is die breuk in ons dagelijkse, vanzelfsprekende bestaan wel het enige juiste moment voor hem, om *dan, precies dan* te kunnen laten zien dat Hij is 'de opstanding en het leven'. Wanneer mensen hun leven ervaren als 'door de dood ontvangen', juist dan kan de Levende zichzelf geven en leven geven. Daar gebeurt iets van ongelofelijke waarde. Daar ontdekken mensen die zich bewust zijn van 'midden in het leven zijn wij in de dood' precies het omgekeerde: midden in de dood, zijn wij in het leven!

Muus Jacobse dichtte het zo:

Midden in de dood
zijn wij in het leven,
want één breekt het brood
om met ons te leven,

midden in de dood.

U vindt dit vers in ons Liedboek als lied 566.

Dood is in ons bloed, - gaat het lied verder:
dood voor onze ogen,
maar Hij geeft ons moed,
dat wij leven mogen
met de dood in 't bloed.

Om hier enig vermoeden van te hebben, daarvoor is de ervaring van de macht van de dood in je leven nodig.

Midden in de dood, zijn wij in het leven? Laten we bij de feiten beginnen: Wat geboren wordt, leeft ten dode toe! U en ik zijn niet volwassen geworden zonder dat te weten. Ik was naar de voorstelling van Remco Veldhuis en daarin zat een fragment waarin hij vertelt dat hij als elfjarig jongetje op het ijs een keer plat achterover valt en als elfjarige zich ineens beseft: 'je kan ook dood hoor!'
Je kan ook dood!
Ergens in ons leven worden we ons deze realiteit bewust.

Hoe zullen we dan de omkering van Jezus begrijpen: Midden in de dood, zijn wij in het leven? Hoe moeten we dat zien?

Direct aan het begin van ons verhaal wordt het doel van het verhaal duidelijk, het doel van het uitstel en de dialoog met Martha: Johannes hoopt dat de omstanders, de hoorders van zijn evangelie, dat u en ik tot geloof komen. Geloof, dat Jezus de levensbron is die tot leven wekt wat dood is.

Ik kan u van harte aanbevelen het hele verhaal thuis nog eens na te lezen. U ziet in het gesprek met Maria dan een herhaling van het gesprek met Maria, met dit verschil dat er veel meer emotie zichtbaar wordt, zowel bij Maria als bij Jezus.

Beide vrouwen komen tot belijdenis van vertrouwen in Jezus. Ze zeggen de juiste woorden, maar begrijpen ze wat ze zeggen? Ze kunnen zich geen voorstelling maken van wat het betekent als Jezus zegt 'Ik ben de opstanding en het leven' en wij met hen.

Jezus nodigt ons uit om op hem te vertrouwen, midden in de dood. Met dit verhaal wil Johannes zeggen: vertrouw en nu maar op: Jezus is de bron van leven. Hij geeft het, Hij hergeeft het en geen lijden of verdriet kan jou scheiden van Jezus de Levende.

Al in hoofdstuk 5 schrijft Johannes op dat Jezus zegt: 'Ik verzeker u: er komt een tijd en het is nu al zover, dat de doden de stem van Gods Zoon zullen horen en dat wie hem horen, zullen leven.'
Johannes schrijft deze woorden op voor een gemeente die weet heeft van sterven. De jonge kerk aan het eind van de eerste eeuw is een kerk die wordt vervolgd zoals Jezus zelf vervolgd werd.

Johannes schrijft aan het begin van ons verhaal op dat Jezus veel van Martha en haar zuster hield. Dat ene zinnetje vertelt hoe we dit verhaal moeten lezen.

Jezus hield veel van Martha en haar zuster Maria; alles wat er gaat gebeuren in dit verhaal, vloeit hieruit voort: uit deze grote liefde van Jezus voor zijn vrienden. En om die vrienden wacht Hij ook nog eens opzettelijk. Nu is het te vroeg om zijn wonderen te doen, Dat hebben we eerder gezien bij Johannes: als de wijn op is bij de bruiloft en zijn moeder maakt hem erop attent, dan zegt Jezus heel brutaal tegen zijn moeder en zegt; 'vrouw, wat heb ik met jou te maken, mijn tijd is nog niet gekomen'. Mensen zullen alleen 'midden in de dood' Jezus als de Levende ont-dekken. Jezus komt met opzet te laat. Echt te laat.

Vanuit menselijk oogpunt gezien is dat hoe we er voor staan; in de dood, in het graf...

'Heer, het is al vier dagen, dat lichaam, ja dat lichaam ruikt'. Het gezicht is niet meer het gezicht van de geliefde. De dood heeft gruwelijke kanten. Jezus komt te laat... Maar...

hij komt! Hij komt als ons leven er gruwelijk, ontredderd aan toe is. Daar roept Hij ons vandaan; uit het graf van de ontredde, uit het leven als doden.

Lazarus' naam roept de bevrijding uit. Zijn naam betekent 'God helpt'. Zijn naam is het getuigenis van de Levende God. Hij wordt uit het graf geroepen. Hij is degene aan wie het leven wordt gegeven. Hij wordt uit dat graf geroepen, in linnen doeken (het wijst vooruit naar het Paasverhaal). De linnen doeken, waarin een gestorvene wordt gewikkeld, als om te laten zien: het is waar: de dode zal leven. In dit verhaal gaat het over ons. Wij zijn die doden die tot leven worden geroepen.

Martha tekent de nieuwe levenshouding van de kerk uit: te midden van de chaos van de wereld en de beproevingen van ons eigen bestaan, klinkt de boodschap om te *leven* in het vertrouwen dat Jezus' levenskracht *hier en nu* aanwezig is. Laat dat aan macht winnen over ons gezamenlijke leven, 'Wie in mij gelooft zal leven, ook wanneer hij sterft, en ieder die leeft en in mij gelooft, zal nooit sterven.' U begrijpt vast dat Jezus hier beeldtaal gebruikt en dat we elkaar nodig hebben om het te verstaan en om het met elkaar te delen, waar te maken... dat we leven!

Voortaan zijn wij geroepen midden in de dood te zijn als levenden. Midden in de chaos in de wereld, waar we ons zo machteloos kunnen voelen, midden in het lijden dat ons zelf overkomt, temidden daarvan mensen te zijn die vertrouwen in de Levende Heer stellen.

Jezus zegt 'IK BEN de opstanding en het leven'. Geloof je dat? Martha zegt de kerk het antwoord voor: 'Ja Heer, ik geloof dat u de Messias bent, de Zoon van God die naar de wereld zou komen.'

Het is een liefdesverklaring, een motie van vertrouwen. Martha zegt het voor. Wij mogen het haar nazeggen. En wij mogen met haar aanzitten aan de Tafel van de Heer, lang nadat Hij gestorven is, want wij leven van zijn levenwekkende liefde.

Ik sluit af met nog één vers van Muus Jacobse:

Dat wij uit de dood
opstaan om te leven,
etend van het brood
dat Hij heeft gegeven
midden in de dood.

Amen.